

Ernest van der Kwast

HET

DER BOEKEN

Met foto's van Aad Hoogendoorn

Ernest van der Kwast

HET BOEK DER BOEKEN

Met foto's van Aad Hoogendoorn

Tekst: © 2022 Ernest van der Kwast

Foto's omslag, binnenwerk en auteur: © 2022 Aad Hoogendoorn

ernestvanderkwast.nl

aadhoogendoorn.nl

Vormgeving omslag: 75B

Vormgeving binnenwerk: Pieter Kers

ISBN 978 90 831 6733 6

NUR 320

uitgeverijdeemeent.nl

de>>>>
meent
— UITGEVERIJ —

NADEREH ANDACHEH
tapijtenverkoopster

HET BOEK DER BOEKEN

In het noordwesten van Iran ligt de stad Heriz. Er worden tapijten gemaakt die bekend staan om hun duurzaamheid, hun hardheid. Als er een sterkste tapijt van de wereld is, dan is het een Heriz. Het is bestand tegen de tred van honderdduizend voeten, honderd jaar lang. Je vindt ze in gangen en eetzalen over de hele wereld. De maten zijn indrukwekkend, soms zo groot als een zwembad. De wol is afkomstig van de nek en borst van schapen – de allerzachtste wol voor het allersterkste tapijt.

Wie een Heriz omdraait, ziet een landschap van honderdduizenden knopen. Monnikenwerk, alles met de hand. Acht uur per dag, maanden achtereen.

De winkel van Nadereh Andacheh is vernoemd naar het tapijt dat de naam draagt van de stad waar het wordt gemaakt. Naar het allersterkste tapijt. Heriz, een naam als een belofte, een erewoord. Wie hier binnenstapt, kan niet naar buiten zonder buit. De keuken is ruim. Niet alleen Perzisch, ook Oosters: tapijten uit India, Pakistan, Afghanistan – ‘en een paar uit China,’ zegt mevrouw Andacheh. De Chinezen kunnen Perzische tapijten heel goed namaken, de kleuren, de patronen, maar ze gebruiken andere wol. Niet die van de nek, niet die van de borst, en als ik de blik van de verkoopster goed lees: ‘Niet die van het schaap.’

Het moge duidelijk zijn: de beste tapijten komen uit Iran. Het land van Nadereh Andacheh. Ze is dan niet geboren in Heriz, maar dat is niets dan een Arabische weeffout. Ze komt uit Tabriz, waar peperdure tapijten van zijde vandaan komen. Haar familie kan gerust een dynastie van tapijtverkopers worden genoemd. Haar vader en haar grootvader deden het, zijzelf en haar broer doen het. De familiegeschiedenis is een verknoopt verhaal. Waar wil je liever een tapijt kopen dan bij een verkoopster wier kennis van generatie op generatie is overgegaan?

Er is nog een eigenschap die mevrouw Andacheh bewonderenswaardig maakt: haar geduld. Ik ben getuige van een bezoek van een bijzondere klant. Deze vrouw heeft de winkel een week eerder bezocht en is toen met een tapijt naar huis gegaan om te kijken of het bij de keuken past. Het tapijt bleek echter te donker voor de ruimte. De vrouw laat foto's op haar telefoon zien, een hele serie: *Perzisch tapijt onder Hollandse keukentafel*.

Mevrouw Andacheh bekijkt alle beelden, geduldig, geïnteresseerd, alsof het foto's van naaste familieleden zijn. Hoe doet ze dat? Ik probeer haar blik weer te ontcijferen, haar gedachten te lezen. Zou ze niet denken: de keuken is te licht, te modern? Zou ze zich afvragen wat er wordt gekookt? Vijf keer per week pruttelende aardappelen – welk tapijt past daarbij?

Mevrouw Andacheh toont een tapijt dat aan de muur hangt, maar de klant zegt: ‘Het rood is te rood.’ De vrouw wijst op een ander tapijt en vraagt: ‘Heeft u dat niet in een kleinere maat?’ Voor sommige mensen is er geen verschil tussen tapijten en inbussleutels. Ze hebben geen weet van het handwerk, de duizenden uren om tot een uniek patroon te komen.

Mevrouw Andacheh neemt de klant mee naar een van de rechthoekige eilanden in haar winkel. Hier liggen de tapijten op elkaar te rusten, stapels die tot haar navel reiken. Ze laat het ene na het andere tapijt zien, steeds weer een ander land, steeds weer een andere stad: Isfahan, Heriz, Tabriz, Nain, Bijar.

Mevrouw Andacheh slaat de tapijten open, zoals je een meters-

grote pagina zou omslaan. Dan gebeurt het: de stapel verandert voor mijn ogen in een boek. Het is sprookjesachtig: ik zie de rijkste kleuren en de voortreffelijkste patronen, steeds weer een nieuwe wereld. Het Boek der Boeken, geschreven door de monniken van Perzië.

Pagina na pagina slaat Nadereh Andacheh om, maar de klant schudt telkens haar hoofd. Totdat het laatste tapijt is bereikt, het onderste. Daar ligt het. Geduld is gemaakt van honderdduizend knopen.

Dan moet het tapijt in de auto van de vrouw, maar hoe krijg je een Perzisch tapijt in een Koreaanse auto? Ik wacht totdat ik het wonder zal zien. 'Een tapijt oprollen is altijd het beste,' zegt mevrouw Andacheh, 'maar soms moet je het opvouwen.'

Voor mijn ogen verandert het tapijt nu in een pakketje dat op de passagiersstoel van een Hyundai Atos past. Geen zorgen, lees ik in de blik van mevrouw Andacheh. Het is sterk, ijzersterk. *Perzisch tapijt onder Hollandse keukentafel* zal honderden jaren meegaan.

PAUL KEIJZER
vuilnisman

PUUR GOUD

Negen jaar lang liep Paul Keijzer achter een vuilniswagen en gooide hij zwarte zakken in zijn muil. Hij trainde tweemaal per week om de last van het vuil te kunnen dragen. Zijn ploeg telde zes man en veegde ook de straten schoon. Toen verdween de vuilniszak uit het straatbeeld en kwamen afvalcontainers ervoor in de plaats.

Nu zit Paul Keijzer alleen op een wagen en leegt hij tachtig tot honderd containers per dienst. Soms zit er niet meer dan twintig meter tussen de verschillende plekken. Paul zet zijn wagen aan de kant, laat de steunpoten zakken, gaat op een strategische plek staan ('Er is ooit een vuilnisman klem komen te zitten tussen container en wagen') en laat de kraan het werk doen. Ik kijk naar de container die omhoog wordt gehesen, de bodem die zich opent boven de wagen, de vuilnisman die niet meer hoeft te trainen, en de container die ten slotte terugglijdt in de grond.

Geen collega's, honderd containers per dienst, altijd dezelfde straten: de vuilnisman is een solitair gewoontedier geworden. Paul Keijzer klaagt niet. Hij vertelt dat er genoeg gebeurt. Elke dag is een verhaal: de kinderen van de Valentijnschool die naar hem zwaaien, de zwerver die zijn roes uitslaapt in een bovengrondse container, de dame die haar trouwring heeft verloren. Dat laatste gebeurde ook nog eens op de trouwdag van de vrouw;

de ring was van haar vinger geschoten toen ze een vuilniszak in de container gooide.

'Mensen verliezen van alles,' vertelt Paul, 'bankpasjes, sleutels, telefoons.' Dit is de deal die de vuilnisman aanbiedt: hij helpt met zoeken als de mensen helpen bij het opruimen. Zo werd de ondergrondse container met de trouwring erin omhoog gehesen, maar in plaats van boven zijn wagen opende Paul de container boven de stoep. 'Soms zit er een half grasveld in, dan weer een hele krantenwijk, of puin van een gesloopte keuken. Maar meestal is het drie kuub volle vuilniszakken.'

Het beeld is zo sterk dat ik het voor me zie. De container hoog boven de straat, de kleppen van de bodem die zich openen, het vuilnis dat op de stoep stort: de zwarte zakken, de gescheurde plastic tassen, de pakken melk, aardappelschillen, aangekoekte nasi, tampons, koffiedrab. Daartussen, daarin, wroeten Paul en de vrouw met hun handen, op zoek naar edelmetaal tussen vuilnis. Hij vindt de ring en de vrouw vliegt de vuilnisman om de hals.

Misschien zijn vuilnismannen engelen.

Paul Keijzer heeft ook meerdere malen een poes gered uit een container.

Maar er is een verhaal dat nog heviger straalt, of zoals Julian Barnes schrijft in zijn roman *Het enige verhaal*: 'We hebben meestal maar één verhaal te vertellen. Ik bedoel niet dat ons maar één ding overkomt in ons leven: er doen zich heel veel gebeurtenissen voor, waar we heel veel verhalen van maken. Maar er is er maar één dat ertoe doet, maar één dat uiteindelijk de moeite van het vertellen waard is.' Dit is dat van Paul Keijzer, van zijn vuilniswagen. Een DAF CF75, met op zijn flank een dichtregel van de Chinese dichter Bei Dao: *Onverwacht zonlicht is een gebeurtenis*.

In een van de straten op de vaste route van Paul woont een vrouw die in verwachting is, maar ze wil het kindje niet houden. Tweemaal per week ziet ze de vuilniswagen door haar straat rijden, tweemaal per week leest ze de dichtregel. En langzaam, als

licht dat doorbreekt, komt de gedachte aan geluk terug in haar geest en besluit ze haar kind te houden.

Puur goud tussen vuilnis.

Laten we de mensen vergeven die hun ramen sluiten als de wagen van Paul voor hun huis een container leegt, laten we de barbaren vergeven die op hun toeter rammen als ze moeten wachten, en laten we ook de oude dametjes vergeven die klagen als containers niet zijn geleeqd, wanneer vuilnismannen de hele winternacht met strooiwagens onderweg zijn geweest. Zij weten niet dat de redder van mens en dier fluorescerende oranje kleding draagt en van Chinese poëzie houdt.

‘Mevrouw Andacheh laat het ene na het andere tapijt zien, steeds weer een ander land, steeds weer een andere stad: Isfahan, Heriz, Tabriz, Nain, Bijar. Ze slaat de tapijten open, zoals je een metersgrote pagina zou omslaan. Dan gebeurt het: de stapel verandert voor mijn ogen in een boek. Het is sprookjesachtig: ik zie de rijkste kleuren en de voortreffelijkste patronen, steeds weer een nieuwe wereld. Het Boek der Boeken, geschreven door de monniken van Perzië.’

Iedere maand brengt schrijver **Ernest van der Kwast** een ode aan iemand die niet bekend is bij het grote publiek, maar wel degelijk een uitzonderlijk verhaal te vertellen heeft: een tapijtenverkoopster die ‘Het Boek der Boeken’ openslaat, een vuilnisman die eigenlijk een engel is, een trambestuurster die een wiegeliedje laat weerklinken. Fotograaf **Aad Hoogendoorn** portretteerde de paradijsvogels van de stad.

Ernest van der Kwast brak in 2010 door met de internationale bestseller *Mama Tandoori*. *De ijismakers* (2015) werd bekroond met de Dioraphte Jongerenliteratuur Prijs. In 2020 publiceerde hij *Ilyas*, een zinderende roman over botsende partners, burens en culturen. *Het Boek der Boeken* is gebaseerd op de odes uit zijn talkshow *Rotterdam Late Night*, waarbij **Aad Hoogendoorn** de foto’s maakte.

‘Als het gaat om stijl, timing en taalgevoel kan Ernest van der Kwast zich meten met de besten.’ — *Vrij Nederland*